

2010-12-24

Socialnämnden

Dnr Son 2010/299

Nya tillämpningsregler för bedömning av föreningsbidrag

Förslag till beslut

Socialförvaltningens förslag

1. De nya tillämpningsreglerna för bedömning av föreningsbidrag inom socialnämndens verksamhetsområden godkänns.
2. Beslut om föreningsbidrag delegeras till programchefen för berört programområde.
3. Tidigare tillämpningsregler från 1999-09-30, § 110, samt 2000-09-29, § 87, upphör att gälla från och med 2010-12-14.

Ärendet i korthet

Socialnämndens tillämpningsregler för bedömning av föreningsbidrag är från år 1999 och år 2000. Mycket inom föreningsvärlden och förvaltningen har förändrats sedan dess och nya tillämpningsregler behöver tas fram för att anpassas till dagens situation.

Handlingar

1. Socialförvaltningens tjänsteskrivelse, 2010-12-23

Bakgrund

Socialnämndens nuvarande tillämpningsregler för föreningsbidrag beslutades gälla 1999-09-30, § 110 samt 2000-09-28, § 87 och har riktat sig mot individ- och familjeomsorgen samt handikappomsorgen

Gällande tillämpningsregler ser ut som följer:

1. Allmänna förutsättningar för föreningsbidrag
  - Frivilligt socialt arbete
  - Komplement eller alternativ till socialnämndens verksamheter
  - Förenliga mål och inriktning med socialnämnden
  - Demokratiskt uppbyggd
  - Föreningar utanför kommunen behandlas speciellt

Stöd- och bidragsformer

- Bidrag till handikappföreningar – söks hos barn- och utbildningsnämnden (kan även sökas hos SON)
- Uppdragsstöd
- Projektstöd

Uppdragsstöd

- Angelägen och värdefull/viktigt komplement eller alternativ
- Allmänna krav ska uppfyllas och ha verksamhet i kommunen
- Stöd till drift
- Kostnadseffektiva lokallösningar

Projektstöd

- Samma krav som vid uppdragsstöd samt
- Klart avgränsat i tid
- Avse förnyelsearbete eller metodutveckling

Ansökan

- Föreningens mål, inriktning och syfte
- Verksamhetsberättelse och årsredovisning
- Verksamhetsplan
- Beräkning av kostnader och intäkter
- Uppgift om sökt bidrag hos annan givare

Prövning av ansökan

- Individ- och familjeomsorgen och/eller handikappomsorgen ska aktivt delta i utredningen av ansökan
- Skriftlig ansökan ska kompletteras med muntlig kontakt
- Bidrag för endast ett år i taget

Uppföljning

- Regelbundet löpande under året
- Plan görs upp med varje förening

Utbetalning

- Kvartalsvis om inget annat överenskommes

Budget

- Budgeten mellan individ- och familjeomsorgen delas upp
- Föreningar inom barn- och familjeområdet ska prioriteras. Av IFO:s budget ska minst 2/3 delar gå till föreningar inom barn- och familjeområdet och högst 1/3 del till övriga föreningar, bl a inom missbruksområdet

Bidragstak

- Mindre föreningar som saknar anställda och vars verksamhet inte kräver lokal hela dagarna erhåller max 50 000 kr- föreningarna ska dessutom vara beredda att dela lokal med varandra, såvida det inte bedöms som olämpligt eller omöjligt.

- Föreningen som har verksamhet hela dagarna och inte kan dela lokal erhåller max 100 000 kr.
- Större föreningar med verksamheter hela dagarna och anställd personal erhåller max 300 000 kr
- Regionala föreningar erhåller max 75 000 kr
- Avsteg från maxbeloppet kan göras endast om speciella skäl föreligger. Då ska en särskild överenskommelse mellan föreningen och förvaltningen göras upp. Möjligheten att göra upphandling ska dock övervägas.

Varje bidragsansökan måste hanteras noggrant, så att det klart och tydligt framgår vad bidraget ges till. Att det finns ett tak betyder inte att bidrag utdelas automatiskt.

Delegering

- Förvaltningschefen beslutar om bidrag till varje enskild förening enligt delegation från socialnämnden.

Analys

Föreningsbidrag för äldreomsorgen

Föreningar inom äldreomsorgen har inte haft någon möjlighet att söka föreningsbidrag enligt nuvarande tillämpningsregler men ansökningar har tagits emot hos äldreomsorgen som gjort en egen bedömning av ansökan och bekostat bidraget inom sin egen budget eller via stimulansmedel.

Det är viktigt att föreningsbidragen kan sökas på lika villkor och att alla ansökningarna bedöms på samma sätt för att inga omsorgsområden ska gynnas eller missgynnas. Därför bör även äldreomsorgen inkluderas i de nya tillämpningsreglerna för föreningsbidrag.

Olika bidragsstöd

De två olika bidragen för projektstöd och uppdragsstöd har under åren kommit att försvinna. Numera betraktas båda dessa bidrag som föreningsbidrag och delas inte upp i två olika former. Det finns därför ingen anledning att behålla den uppdelade formen. Istället kan definitionen för föreningsbidrag utökas.

Föregående handläggare för bedömning av föreningsbidrag har i ett tidigare arbetsmaterial för förslag till nya tillämpningsregler föreslagit att bidraget ska delas upp i tre delar:

1. Medlemsbidrag

Bidraget betalas ut till föreningar som

- Har en bred och utåtriktad verksamhet
- Bidrar till ökad livskvalitet
- Motverkar isolering
- Uppmuntrar till social gemenskap
- Bedriver öppen verksamhet – gärna på kommunens mötesplatser
- Bedriver uppsökande verksamhet
- Bedriver aktiviteter av folkhälsokaraktär
- Gör det möjligt för funktionshindrade att delta

Med medlem avses en person som är folkbokförd i Järfälla kommun, uppfyller medlemskap enligt föreningsstadgar och betalar medlemsavgift.

Risken med att ha så här specifika krav är att då har ingen förening möjlighet att få något medlemsbidrag.

2. Verksamhetsbidrag

Verksamhetsbidrag avser att stödja och stimulera den verksamhet som bedrivs av frivilligorganisationer och nätverk. Detta bidrag kan sökas även fast föreningen sökt medlemsbidrag. Bidrag kan däremot inte sökas av verksamheter som får bidrag från annat håll. Föreningen ska vara villiga att:

- Samverka med kommunen, t.ex. delta i samverkansgrupper för frivilligt arbete
- Samverka i volontärverksamhet
- Erbjudna utbildning för fler än egna medlemmar.

Verksamhetsbidragets storlek ska bedömas utifrån faktorer som: mål och syfte med verksamheten, verksamhetens innehåll och omfattning, samverkan med andra och kostnader för lokaler, administration och personal.

I likhet med ovanstående medlemsbidrag innebär dessa specifika krav att nästan ingen förening har möjlighet att få något verksamhetsbidrag. Små föreningar har få eller inga möjligheter att delta eller ordna dessa aktiviteter.

3. Projektbidrag

Bidraget avser att främja och stödja verksamheter som bedöms som angelägna och samhällsnyttiga. Projekten ska avse förnyelsearbete och metodutveckling och vara klart avgränsade i tid. Projekten ska:

- Arbeta med samverkan
- Arbeta med social gemenskap, kultur och åldersöverbyggande verksamhet
- Arbeta med utåtriktad verksamhet

Inga av de bidragsansökningar som inkommit under år 2010 har gällt projektbidrag. Bidrag till ett projekt kan lika väl sökas som vanligt föreningsbidrag med enda skillnaden att en projektbeskrivning ska skickas med ansökan om de vill ha bidrag för projektet. Om nätverk ska blandas in med föreningsbidragen så kräver det andra tillämpningsregler och krav.

Utifrån detta känns det lämpligast att föreningsbidraget inte indelas i kategorier utan att det är de allmänna förutsättningarna som avgör om en förening har *rätt* till bidrag samt vilka som ska *få* bidrag och dess storlek avgörs av de övriga bedömningsgrunderna. Föreningsbidrag för nätverk ska inte vara ansökningsbart.

Utbetalning

Över åren har de kvartalsvisa utbetalningarna kommit att övergå till en utbetalning per år. Föreningen mottar ofta den beslutade bidragssumman i en utbetalning. Detta har underlättat och effektiviserat den administrativa delen av föreningsbidrag hos socialförvaltningen. Visa föreningar kan dock vara i behov av särskilda överenskommelser gällande utbetalning vilket bör tillgodoses. Skulle det under en uppföljning visa sig att föreningen under året för bidraget har frångått de riktlinjer som förvaltningen har för att få bidrag kan föreningen göras återbetalningsskyldig.

Budget för föreningsbidrag

Idag finns det en budget för föreningsbidrag på cirka 2,6 mkr för individ- och familjeomsorgen samt handikappomsorgen. Av dessa pengar går ca 1 800 000 kr till individ- och familjeomsorgen och 800 000 kr till handikappomsorgen.

Äldreomsorgen har inte haft någon egen budget för föreningsbidrag utan har finansierat sina ansökta föreningsbidrag med stimulansmedel när möjligheten har funnits. Bidrag till PRO, SPF och RPG finns i den ordinarie budgeten. Under år 2010 betalade äldreomsorgen ut 597 000 kr i bidrag varav 312 000 kr kom från stimulansmedel. Resurserna för föreningsbidrag bör inte vara baserade på stimulansmedel. Äldreomsorgen bör fördela resurser till en fastlagd budget för föreningsbidrag. Detta hindrar ändå inte att föreningar kan engageras som utförare av verksamhet med stöd av stimulansmedel.

Från början var det tänkt att IFO och HO skulle ha en gemensam budget för föreningsbidrag men pengarna skulle vara uppdelade i två potter och en summa öronmärkt för respektive program. Idag är det ändå så att varje program har sin egen budget för föreningsbidrag. Detta underlättar den administrativa delen i arbetet.

Bidragstak

Vissa föreningar mottar idag långt högre bidrag än de 300 000 kr som är det rekommenderade taket. Vissa av dessa föreningar skulle förmodligen inte kunna existera på samma vis som idag med ett lägre bidrag. De stora bidrag som tilldelats har samtidigt gjort att föreningarna har blivit för beroende av kommunen.

För de föreningar som får stora bidrag av nämnden, t.ex. RIA och Kvinnojouren så försvåras deras arbete av att de enbart kan söka bidrag för ett år i taget. Det gör att de aldrig kan göra en långsiktig hållbar planering där de säkert vet att resurser kommer att finnas. Dessa två föreningar gör stora insatser i kommunen och det bör för dessa två verksamheter göras ett undantag från bidragstaket.

I övrigt bör bidragstaket på 300 000 kr ligga kvar för att det ska finnas möjligheter till att dela ut bidrag till många olika föreningar. I fortsättningen bör det inte finnas möjlighet för nytillkomna föreningar att få ut ett större bidrag än bidragstaket. Detta för att föreningarna inte ska bli för beroende av kommunens bidrag.

Sista ansökningsdatum

I dagsläget finns det inget stoppdatum för när föreningarna ska ha inkommit med sin ansökan om bidrag. Detta har gjort det mycket svårt när besluten om hur mycket bidrag en förening ska få ska fattas då det inte går att säga hur många ansökningar förvaltningen kan tänkas motta under året. Det är mycket viktigt att det sätts ett stoppdatum för ansökningar. Inför 2012 års ansökningar bör 31 oktober anges som slutdatum. Då har förvaltningen god tid på sig att se över alla ansökningarna, bedöma dem och ta beslut. Bidragen kan sedan betalas ut i mars efter att förvaltningen har mottagit föreningens verksamhetsberättelse för föregående år.

Rikstäckande organisationer

Under åren som gått har förvaltningen börjat motta ansökningar från rikstäckande organisationer, tex BRIS, Röda korset, S:t Lukas m fl. Dessa föreningar har ofta intäkter på andra sätt än från föreningsbidrag. De har även ett stort medlemsantal där de får in större summor i medlemsavgifter. Dessa föreningar bör ha rätt att söka föreningsbidrag men storleken på eventuella bidrag bör beslutas enligt ”övriga bedömningsgrunder” i förslaget till nya tillämpningsregler. Föreningar med stark lokal förankring bör prioriteras.

Premierade områden

I nu gällande tillämpningsregler premieras föreningar som arbetar med barn, unga och familj. Socialnämnden ansvarar för utsatta människor inom många olika områden och deras behov varierar stort. Om varje program har sin egen budget så kan nämnden ta beslut om vilka områden som ska premieras inom de olika programmen. Inom individ- och familjeomsorgen kan det vara lämpligt att särskilt stödja föreningar som arbetar med barn, unga och familj. Områden för handikappomsorgen är barn, unga och föreningar som arbetar med sociala aktiviteter. Äldreomsorgens föreningar som kan premieras är de som arbetar med sociala aktiviteter och motverkar ensamhet.

Delegering

I dag är beslutet om tilldelning av föreningsbidrag delegerat till socialdirektören sedan år 2001. Då det är programchefen som är budgetansvarig för sitt program och därmed budgeten för föreningsbidraget och dessutom står verksamheten nära och har nära kontakt med många av de föreningar som söker bidrag kan det vara lämpligt att delegera beslutsrätten om föreningsbidrag till respektive programchef.

Ekonomiska konsekvenser

Att strama åt och göra för styrande tillämpningsregler kan orsaka att många föreningar inte längre blir berättigade till föreningsbidrag vilket kan orsaka att de kan komma att behöva dra ner på eller avsluta sin verksamhet. Vilken alternativ kostnad det då kan bli för kommunen är svårt att säga. Det behöver finnas ett visst rum för flexibla bedömningar.

Vidare är det även viktigt att det omvända hållet att nämnden inte betalar ut för stora summor i föreningsbidrag då föreningarna riskerar att bli bidragsberoende från kommunen för att kunna hålla igång sina verksamheter. Deras intäkter måste till stor del komma ifrån medlemmarna själva i form av medlemsavgift eller ideellt arbete. Bidraget ska bara ses som ett komplement till den ordinarie verksamheten och inte utgöra den största intäkten. Att betala ut bidrag för anställningskostnader bör endast ske i undantagsfall då föreningsbidragen är tänkta att rikta sig till frivilliga och ideella organisationer eller det volontärarbetet som utförs i föreningarna. Vidare bör inga bidrag betalas ut till föreningar som sökt bidrag för verksamhet som ligger inom hälso- och sjukvård.

Förslag på tillämpningsregler för bedömning av föreningsbidrag

Bakgrund

Socialnämnden anser att det är angeläget att stödja och utveckla samverkan med frivilligorganisationer som bedriver ett ideellt, volontärt och socialt arbete, då de utgör en viktig del i samhället. Föreningsarbete med socialt inslag är sådana insatser som är riktade till att öka välfärden för individer och grupper. Föreningarna kan genom sin verksamhet skapa mötesplatser och delaktighet för de målgrupper som nämnden vill nå med sin verksamhet samt fungera som komplement till det sociala arbetet som socialnämnden bedriver. Socialnämnden har därför föreningsbidrag som kan sökas av föreningar i Järfälla kommun för att stödja deras arbete.

Allmänna förutsättningar

För att vara berättigad till föreningsbidrag behöver följande förutsättningar vara uppfyllda:

- Ansökan om föreningsbidrag ska ha inkommit senast den *31 oktober* för nästkommande års bidrag.
- Föreningen/organisationen ska ha sin huvudsakliga verksamhet i Järfälla kommun inom områdena individ- och familjeomsorg, handikapp- och äldreomsorg och vara förenlig med socialnämndens verksamhetsområden
- Föreningen/organisationen ska vara demokratiskt uppbyggd och välkomna alla som stödjer föreningens syfte
- Föreningen/organisationen ska ha en fungerande styrelse (minst 3 styrelseledamöter), stadgar, medlemsregister, kassaförvaltning samt organisationsnummer från Skattemyndigheten.
- Föreningen ska ha minst 10 medlemmar. Medlem är den som betalar medlemsavgift, är folkbokförd i Järfälla kommun och uppfyller medlemskap enligt föreningens stadgar.

Ansökans innehåll

Föreningarna ombeds att använda kommunens ansökningsblankett för föreningsbidrag. Denna finns att hitta på kommunens hemsida under ”Omsorg och stöd/ socialförvaltningen och socialnämnden”. För att en ansökan ska behandlas måste den innehålla följande:

- Föreningens/organisationens namn och organisationsnummer, adress och telefonnummer till kontaktperson samt auto/bank/postgiro/konto dit eventuella bidragspengar kan betalas in
- Syfte, inriktning och mål med verksamheten
- Beskrivning av verksamheten, dess aktiviteter och utförda arbete
- Aktuell stadgar
- Årsmötesprotokoll för senast avslutat verksamhetsår
- Verksamhetsberättelse inklusive en ekonomisk redogörelse för det gångna året
- Verksamhetsplan och budget för ansökningsåret
- Uppgifter om sökt bidrag hos andra givare och bidragets storlek
- Motivering för sökt bidrag
- Antal medlemmar
- Projektbeskrivning om ansökan avser bidrag för ett projekt

Ny förening

För att en ny förening ska kunna ansöka om föreningsbidrag måste de uppvisa:

- Formellt beslut om att föreningen bildats
- Styrelsens ledamöter, ersättare samt vem som är ordförande, kassör och sekreterare
- Aktuell stadgar
- Verksamhetsplan för det kommande året
- Budget för det kommande året

Därutöver gäller ordinarie ansökningsförfarande.

Prövning

För att en ansökan om föreningsbidrag ska prövas ska socialnämndens alla villkor vara uppfyllda samt att alla handlingarna ska finnas med i ansökan och ansökan ska ha inkommit i tid. Även om en förening/organisation uppfyller de allmänna förutsättningar för att kunna få föreningsbidrag och ansökan är komplett är de inte garanterade ett bidrag.

Övriga bedömningsgrunder

Områden som premieras är barn, unga och familj inom individ- och familjeomsorgen, barn, unga och föreningar som arbetar med sociala aktiviteter inom handikappomsorgen, föreningar som arbetar med sociala verksamheter och motverkar ensamhet inom äldreomsorgen.

För att kunna göra en prioritering över vilka som ska få bidrag, av de föreningar, som sökt bidrag och uppfyller kraven, och bidragets storlek ingår även följande bedömningsgrunder (Prioriteringen sker i nedan nämnd ordning.):

- Hur väl verksamheten sammanfaller med nämndens ansvarsområden
  - Verksamhetens, mål, syfte, innehåll och omfattning
- Kommuninvånarnas och medlemmarnas behov och efterfrågan av verksamheten
- Antal medlemmar eller antal personer som utnyttjar organisationens verksamhet
- Antal aktiviteter
- Kvaliteten på aktiviteter/arbete
- Föreningens ekonomiska behov
  - Över/underskott i balansräkningen
  - Egen finansiering/medlemsavgift
- Öppettider
- Samverkan med andra aktörer
- Kostnader för lokaler och administrativt material

Bidrag för anställningskostnader ges endast i undantagsfall då föreningsbidragen i första hand vänder sig till frivilliga och ideella föreningar. Vidare betalas inga bidrag ut till föreningar som sökt bidrag för verksamhet som rör hälso- och sjukvård.

Undantag från bidragstaket kan göras för föreningar som i praktiken utför en viktig del i socialnämndens uppdrag t.ex. RIA och Kvinnojouren STINA.

Kommunens ansvarsfördelning

Ansvar för föreningsbidrag inom socialnämndens verksamhetsområden är organiserat genom en delegeringsordning. Föreningens ansökan prövas och bedöms av en verksamhetskonsult som sedan lägger fram ett förslag till beslut till programchefen för berört programområde som på delegation från socialnämnden tar beslut i frågan. Beslutet expedieras sedan till föreningen/organisationen. Den eventuellt bifallna bidragssumman betalas ut under marsmånad för ansökt bidragsår eller enligt överenskommelse.

Uppföljning

Socialförvaltningen följer upp föreningens/organisationens arbete vid behov. Uppföljningarna kan till exempel komma att ske via besök, frågeenkäter eller skriftligt genom föreningen/organisationens verksamhetsberättelse. Redovisning av hur bidraget använts ska ske via föreningens verksamhetsberättelse och ekonomiska redovisning.

Om en förening/organisation som tidigare fått bidrag väljer att inte ansöka om bidrag ytterligare ett år är föreningen/organisationen skyldig att skicka in sin verksamhetsberättelse för det gångna året till kommunen när den är färdigställd. Detta för att socialförvaltningen ska kunna följa upp deras verksamhet under det gångna bidragsåret.

Föreningen är skyldig att anmäla väsentliga förändringar i verksamheten som kan påverka förutsättningarna för tidigare beviljat bidrag eller ansökt bidrag. Skulle det under en uppföljning visa sig att föreningen under året för bidraget har frångått de tillämpningsregler som förvaltningen har för att få bidrag kan föreningen göras återbetalningsskyldig.

Föreningarna är skyldiga att på begäran lämna ut information till kommunen om sin verksamhet.

Slutsatser

Socialnämndens tillämpningsregler för föreningsbidrag behöver förnyas. Ovanstående förslag om "Tillämpningsregler för bedömning av föreningsbidrag" bör godkännas samt beslut tas att tidigare "Tillämpningsregler för föreningsbidrag" slutar att gälla.

Åke Svenson
Socialdirektör

Maria Sandberg
Verksamhetskonsult

Expedieras

Alla föreningar som sökt föreningsbidrag under 2009 och 2010

Ingrid Boheman Risto

Birgitta Lindskog

Maria Sandberg

Åke Svenson

Marie Weckström

Jenny Wilhemsson

Informatören för publicering på webbplats för föreningsbidrag